1937 ий
22
ЙАНВАРЬ
№ 5 (289)
Акшә 5 ыр.

8-шә ИЙ ЛЭКТЭШ

Чыла эл пролэтар-влак, ушныза!

Рвэзэ коммунист

ВЛКСМ Маробком дэн горком орган

РЭВОЛЬУЦЫН ГЭНИЙЖЭ

Большәвик партийын вождьшо, пәрвой проләтар диктатур кугыжанышым ыштышә да вуйлатышә, молодьожын таҥжә да туныктышыжо В. И Ләнинын колымыжлан 13 ий тәмә.

Тӱжәм ий дәнә шыгырәмдән ашнымә айдәмә тукым, тудын ончыл йәҥжә-влак эрәак утаралташ корным кычалыныт. Тидә корным лачак научный коммунизмын основоположникшә влак Маркс дән Энгәльс муныт да чын ончыктәныт. Маркс дән Энгәльсын рәвольуцион туныктымыштым II интәрнационалысә оппортунист кашак пужгалаш, каргаш да историй архивыш кудалташ тӧчәныт.

Коммунизм знамым Ләнин кӱшкӧ нӧлталын. Тудо Маркс дән Энгәльсын рәвольуцион туныктымо куралыштым шакшә оппортунизм дәч эрыктән. Ләнин ышкә йыржә ик сәмын шогышо пәҥгыдә бойәц влакым чумырән, тошто тӱньан чыла виймә ваштарәш кучәдалаш вӱдән кайән. Тудо Маркс дән Энгәльсын туныктымыштым импәриализм эпохысо рәвольуцион кучәдалмаш условийлан кәлыштарән умбакыжә шарән.

Пролэтар рәвольуцын гәнийжә—Ләнинын илышыжә пәш шуко шӧрынан, пойан. Тидә илышым мәмнан шӱдӧ тӱжәм дәнә молодьож йӧратымә муро сәмынак шинчат. Тудым тунәм налшә-влак кәчын шукәмыт.

Комсомолын кумышо сйәздыштә ойлымыжо годым Ләнин кызытсә самырык-влак поколәньә коммунизмым ышта да коммунизмыштә илаш тӱҥгаләш манын ончыктән. Тудо ышкә инициативым, ышкә тӱҥгалмашым чыла вәрәат ончыктышо ударнә группо кузә лийаш комсомолым туныктән.

Ләнинын ончык ужын каласымыжә кәч мо шотыштат лачәш толын. Ләнин колымо дәч вара тудын пашажым Ләнинын лишыл соратникшә Сталин йолташ шуктән шога. Сталин йолташын вуйлатымыж дәнә партий социализмын чыла тушманжым лаштыртән, элым социализм корно дәнә ончыко вӱдән кайа. Мәмнан элысә самырык-влак ачашт дәнә ик вәрәш коммунизмым ыштат. Сталинский у Конституцо коммунизм ыштымаштә у сәҥгымашкә шуаш у виййм йәшара.

В. И. ЛЭНИН КОЛЫМЫЛАН 13 ий ТЭМЭ

Лэнинын илышыжэ дэн пашажэ нэргэн докладым колыштыч

20 йанварыштә Йошкар-Ола район рӱдысӧ комсомол активын погынымашыжә лийә. Погынымашкә 20 йәҥ нарә толын ыльә.

ВКП(б) Йошкар-Ола райкомын пропагандистшә Батанин йолташ В. И. Ләнинын илышыжә да пашажә нәргән докладым ыштыш.

Доклад дәч вара прәньыштә йатыр комсомоләц-влак ойлышт. Нуно колхозник-влак коклаштә Ләнин йолташын илышыжым да пашажым умылтараш ойым ыштышт. Комсомоләц-влакын ойышт почәш актив погынымаш колхозлаштә Ләнин нәргән докладым эртараш 15 комсомолэцым колташ пунчальә.

21 йанварыштә комсомолэц-влак вәрлашкә кайән докладым ыштәныт.

Тәҥгәчә профсойуз чләнвлакын районысо тӱшка погынымашышт лийын. Тушто профсойуз члән влак Ләнинын илышыжә да пашажә нәргән докладым колыштыныт. **К. Русл.**

Лэнинын шӱдэн кодымыжым шуктэна

21 йанварь кастәнә Йошкар-Ола типографийысә партий, комсомол дән профсойуз организацә-влакын иквәрәш виш погынымашышт лийә. „13 ий Ләнин дәч посна Ләнин корно дәнә" тьәман докладым Гульайэв йолташ ыштыш.

А. К. Эшкинин йолташ Х-шо партсйәздыштә Ләнинын ужмыжым, тудын ойлымыжым шарнән каласкалыш. Тидым самырык пашазә-влак пәш куанән колыштыч.

Типографийысә пашазә-влак шкә пунчалыштышт,—Ләнинын молодьожлан тунәмаш шӱдымыжым, типографий пашазә-влак дәч сай качәстван пашам трәбытлымыжым чакныдә шуктән шогаш, погынымашым толшо-влак сӧрат.

С. Волков.

Агротэхкружокым почмо

„Большәвик" колхоз пәләнсә тӱҥгалтыш комсомол организацә (Киров область, Пижанкә р-н) агротәхник тунәммә кружокым почын. Кружокышто 12 комсомолэц тунәмәш.

Комсомолэц влак Сэкэрин Йыван, Рэшэтов Микалэ, Муравльов Корий сайын тунәмыт.

Тәвә Скоракватов дән Бухарин тунәмаш йогыланән коштыт. Уроклан огыт йамдылалт. Садлан начар тунәмыт. Ончыкыжым агротәхник тунәммашым аклаш кӱләш. **Ошай Васлий.**

41 тэнгэм погышт

Шукәртә огыл Кужмарий пәлә кыдалаш школ (Зәнигә район) пәләнсә тӱҥгалтыш комсомол организацын тӱшка погынымашыжә лийә. Комсорг Лобанов йолташ испанийсә фашист пират-влакын Совәт „Комсомол" тәплоходым йӱлалтымышт нәргән увәрым каласыш.

— У тәплоходым ышташ полшаш,—манын комсомол погынымаш пунчалым лукто. Комсомолэц влак „Комсомол" у тәплоходым ышташ тунамак 41 тәҥгә оксам погышт. **П.**

В. И. Лэнинын чэржэ да колымыжо

1921-1922 ий тәлым Владимир Ильич пәрвой кана нәлә чәрым шижаш тӱҥгалын. Тидлан вәрчынак врач да партий шӱдымӧ почәш, тудо пашажым кӱрлын-кӱрлын ыштән шогән.

Чәрлә гынат, Ильич ожнысыжо гайак пашам тыршән ыштән, XI шә партий сйәздлан йамдылалтын. Но Ләнинлан тидә сйәзд пытартыш лийын, тудо тыштә пытартыш кана ойлән. Тидә сйәзд почәш Ильич Рӱдӧ Комитәтын гәнәральнә сәкрәтарьжылан И. В. Сталиным шогалташ ончыктән. Чәрлә илымыжлан Ильич паша гыч кораҥгын. Сандәнә партийым вуйлатән шогымо кугу, ответственнә постыш ышкәнжын лишыл соратникшым шогалташ тәмлән.

1922 ий 26 майыштә Ләнинын пәрвой эн нәлә чәр (склэроз) тәмдалэш. Тидә чәр Ләнинын вуй уш дәнә пашам пәш чот ыштымыж гыч лийын. Октьабрыштә Владимир Ильич изиш тӧрланаш тӱҥгалмыжә дәч вара адак пашашкә пӧртылэш. А нойабрыштә Коминтәрнын IV-шә Конгрәссэш докладым ыштән. 20 нойабрыштә Ләнин Моско совәтын плэнумыштыжо ойлән. Тидә тудын пытартыш кана ойлымашыжә лийын.

Тидә ийыштак, 16 дәкабрыштә Ләниным чәр кокымышо кана чот пәра.

1923 ий 9 мартыштә кумышо кана чәрлана. Тидын дәнә Ләнинын пурла могыр капшә паша ыштымым чарнән, ойләнат кәртдымә лийын. Сандәнә тудым Горкыш эмлаш наҥгайат (Моско дәч мӱндыр огыл). Чәржә тудым нәлын тӱнчыктара. Ты ийынак апрэльыштә партийын XII-шо сйәздшә Ләнин дәч посна эрта. Кәҥгәж рӱдәш Владимир Ильичын тазалыкшә изиш тӧрланымә гайә лийәш.

Октьабрыштә Владимир Ильич эркын шкә виймә дәнә тойаш эҥгэртән кошташ тӱҥгалын. Йылмыжат эркын вийнән. Тыгә тудо тӧрланән, адак шкә пашашкыжә пижаш кәчә лишәммыла койын. Но нәлә чәр тудым угычын йӧршынлан тәмдалын.

1924 ийын 21 йанварыштә 6 час кастән Ләниным пӱсӧ чәр йол гыч сӱмыра.

6 шагатат 50 минутышто Владимир Ильич Ләнин колән.

... Ләнин колән. Но тудын пашажә, туныктымыжо—чыла шәмәр калыкын шӱмыштыжӧ ӱмыраш илаш тӱҥгалэш.

ПЎТЫНЬ РОССИЙЫСЭ ЧРЭЗВЫЧАЙНЭ XVII-шэ СОВЭТ СЙЭЗД

Сйэзд днэвник гыч

16 йанварь эр засэданьыштэ РСФСР конституцо проэкт нэргэн **М. И. Калинин** йолташын докладшэ почэш прэньэ лийын.

Вуйлатышэ **Сулимов** йолташ пэрвой мутым Татар АССР ЦИК вуйлатышэ Г. Байчурин йолташлан пуа. Байчурин йолташ почэш Омск Обисполком вуйлатышэ С. Кондратьэв, Сталинград Обисполком вуйлатышэ С. Кузнэцов, Лэнинград Обисполком вуйлатышым олмэштышэ А. Иванов да моло йолташвлак ойлэныт.

16 йанварь кас засэданьым Г. Байчурин йолташ вуйлата. Доклад почэш умбакыжэ прэньэ лийын.

Кас засэданьыштэ РСФСР Совнарком вуйлатышэ Д. Е. **Сулимов** йолташ ойлэн.

17 йанварь эр засэданьым **Хрущэв** йолташ почэш.

Пэрвойак сйэздым Калинин область дэлэгацэ лўм дэнэ колхозница **М. Ф. Шаманова**, вара ватэрщица **М. И. Попова** саламлат.

Прэньыштэ Горький Обисполком вуйлатышым олмэштышэ **Л. С. Спасов**, Башкир АССР ЦИК вуйлатышэ **А. М. Тагиров**, Воронэж Обисполком вуйлатышэ Д. А. Орлов йолташвлак ойлэныт.

Тидэ засэданьыштак Марий АССР Исполком вуйлатышэ **И. П. Пэтров** йолташ ойлэн.

17 йанварь кас засэданьым **Тагиров** йолташ почэш.

РСФСР конституцо проэкт нэргэн М. И. Калинин йолташын докладшэ почэш прэньыштэ Бурято-Монгол АССР ЦИК вуйлатышэ **И. Д. Дампилон**, Орэнбург Обисполком вуйлатышэ **К. Васильйэв**, Краснойар крайисполком вуйлатышэ **Рэщиков**, РСФСР Совнарком вуйлатышым олмэштышэ Т. Р. Рыскулов, А. В. Артьухина (Моско) йолташ влак ойлэныт. 17 йанварь кас засэданьыштэ сйэзд мандат комисс вуйлатышэ **М. Ф. Шкирятов** йолташын докладшым колыштын.

Мандат комиссын докладшым сйэзд ик йўк дэнэ пэнгыдэмдэн.

18 йанварь эр засэданьыштэ М. И. Калинин йолташын докладшэ почэш прэньыштэ Эрвэл Сибирь Обисполком вуйлатышэ **Я. З. Пахомов**, Саратов Обисполком вуйлатышэ **Е. Э. Фрэшэв**, Удмурт АССР ЦИК вуйлатышэ **Г. А. Иванов**, Йакут АССР СНК вуйлатышэ **Х. П. Шараборин** да моло йолташвлак ойлэныт.

Ю. М. Каганович йолташын йатыр дэлэгацэ лўм дэнэ прэнийым чарымэ нэргэн ыштымэ прэдложэньыжэ дэнэ сйэзд кöна. Варажым РСФСР конституцо проэкт нэргэн пунчалым луктэш, РСФСР конституцым йöршэшлан тэкстшым ышташлан 164 йэнган рэдакционно комиссым сайлымэ. Комиссым сайлымэ годым **Сталин** йолташын лўмжым пэлэштымэк залыштэ чыланат шогалын, куаттлын совым кырэн, Совэт Социалист Рэспублик-влак Ушэм конституцым ыштышэ мудрый Сталиным рэдакционный комиссыш сайлымым куанэн саламлат.

Тидын дэнэ сйэздын пашажэ 21 йанварь мартэ кўрылтэш.

И. П. ПЭТРОВ ЙОЛТАШЫН ОЙЛЫМЫЖО ГЫЧ

(*Марий АССР Исполком вуйлатышэ*)

Йолташ-влак, мый тидэ сйэздыштэ пэш самырык Марий Автоном Совэт Социалист Рэспубликын прэдставитэльжэ лийын выступатлэм. Тудо 1936 ийын 5 дэкабржэ дэч вара вэлэ лийын, Автоном область гыч савыралтын. Областьым рэспубликыш савырымаш — марий калыкын илышыштыжэ пэш кугу историчэский событий. Марий пашазэ, колхозник да чыла шэмэр-влак рэспублик ыштымым пэш чот саламлат. Мый марий калыкым пэш сайын ончымыштлан марий калык лўм дэнэ мэмнан Пўтынь Ушэм Коммунист Партийлан, совэт властьлан да мэмнан йöратымэ вождь Сталин йолташлан пэш кугу таум каласэм. (**Совым кырат**).

Тыгак марий калыклан изала полшэн шогымыжлан мый кугу руш калыклан таум каласаш уполномочэн улам.

Пэтров йолташ марий-влакын у илышышт нэргэн ойла. Ты годым тудо ик сйэздыштэ знатнэ лэсоруб Марьин йолташын ойлымыжым лудэш:

„Мый, тыгылай лэсоруб, стахановэц-влакын мотор движэньышт нэргэн иктаж кана шонэн кэртынам мо? Лач совэт власть гына, лач мэмнан партий гына, Сталин йолташын вуйлатымыжэ почэш, стаханов движэньылан шочашыжэ да кушкашыжэ йöным ыштышт. Мланэм знатнэ лэсоруб, стаханов движэньын тысячникшэ лийаш с о в э т власть дэн коммунист партий да Сталин йолташ гына полшэныт. Мый тыгылай пашазэ улам, мый ожно кугыжаныш пашам рэшатлэн кэртам ыльэ мо? А ындэ, тэмдан дэнэ пырльа, областьын сай йэнгжэ-влак дэнэ пырльа, мый кугыжаныш пашам рэшатлэм. Йолташ-влак, чодра стахановэц, лэсоруб тысячник-влак лўм дэнэ мый тыгэ манам: сэзоныштo 3500 кубомэтр чодра матэриалым пуаш налмэ ышкэмын обязатэльствэм—часть дэнэ шуктэм“.

Тидэ знатнэ лэсоруб тылзыштэ кыдал шот дэнэ 1200 тэнгэ пашадарым налэш. 1000 гыч 3000 кубомэтр мартэ чодра матэриалым пушо тыгай знатнэ лэсоруб Марий рэспубликыштэ тўжэм утла уло. Мый тыгэ шонэм: мэмнан ончыко кайымашнам ышкэныштын илышышт нэргэн колхозник дэн пашазэ-влакын ойлымышт йатыр цифр дэч сайынрак ончыктат.

РСФСР Конституцо проэктым ыштымаштэ Михаил Иванович Калининын вуйлатымэ комиссшэ пашам чот ыштэн. Мэмнан у Конституцына чын ыштымэ. Марий калык тудым тўрыснэк кэлшышылан шотла.

Вийан лийжэ П ў т ы н ь Ушэм Коммунист (большэвик) Партий — коммунизм строитэлствын вуйлатышыжэ!

Вийан лийжэ совэт правитэльствэ — тўньаштэ эн вийан правитэльствэ!

Вийан лийжэ мэмнан вождь — Сталин йолташ! (**Совым кырат**).

ВЦИК Конституционно Комисс прэдсэдатэль М. И. КАЛИНИН йолташын докладшэ почэш

Пўтынь Российысэ Чрэзвычайнэ XVII-шэ Совэт Сйэздын пунчалжэ

Россий Совэт Фэдэративнэ Социалист Рэспублик Конституцо проэкт нэргэн ВЦИК Конституционно Комисс прэдсэдатэль **М. И. Калинин** йолташын докладшым колыштмэк да лончылымэк, Пўтынь Российсэ Чрэзвычайнэ XVII-шэ Совэт Сйэзд **пунчалэш**:

1. ВЦИК Конституционно Комиссын пуымо РСФСР Конституцо проэктым сайлан шотлаш да тўнг шотэш пэнгыдэмдаш.

2. Пумо тöрлатымаш дэн йэшартыш влакым ончаш да РСФСР Конституцын йöршэш тэкстшым ышташ 164 йэнган Рэдакционно комиссым сайлаш.

3. Конституцо проэкт нэргэн сйэздыштэ кангашымын рэзультатшым шотыш налын, Конституцын йöршэш тэкстшым 2 кэчэ гыч сйэздлан ончаш пуаш Рэдакционно комисслан кўшташ.

Сйэзд прэзидиум.

Моско, Крэмль.
1937 ий. 18 йанварь.

М. ГОРЬКИЙ

9-шэ йанварь

(*„1905 ий“ ойлымаш гыч*)

„...Калык тўшка урэм гыч энгэр сэр дэкэ лишэммыжэ годым ышкэ ончылныжо кужу линий дэнэ шогышо салтак-влакым ужын. Салтак-влак кўвар дэкэ кайышаш к о р н ы м авырэныт. Калык лўддэ ончыко кайэн. Салтак-влакын тўсышт лўдыктышан огыл. Нуно кылмышэ йолыштым ырыкташлан тöрштылыныт, кидыштым лупшкэдылыныт, ваш-ваш шўкэдылыныт. Ончылно, энгэр вэс могырышто толшо-влак шэмалгэ пöртым ужыныт. Тушто нуным тудо пöртын озажэ—кугыжа вучэн. Кугу, вийан, пуро, йöратышэ кугыжа ышкэ салтак-влакшылан тудын дэкэ калыкым пурташ огыл манын, о ч ы н и, приказым пуэн огыл.

Тугэ гынат, шуко йэнгын шўргыштышт ўшаныдымаш кöйын. Ончыч кайшэ-влак эркынрак ошкылыныт. Йужыжо шэнгэк ончалыныт, йужыжо öрдыжкö корангыныт. Чыланат,—мэ салтак-влак нэргэн шинчэна, нунын дэч лўдшаш укэ,—манмыла койыныт. Йужыжо крэпыс ўмбалнэ йылгыжшэ шöртньö суксым (ангэлым) ончалыныт, йужыжо шыргыжыныт. Ала кöн йўкшö шоктыш:

— Салтак-влаклан йўштö..

— Да-а...

— А шогашыжэ кўлэшак!

— Салтак-влак порьадкэ ышташ кўлыт..

— Шыпак, йолташ-влак! Смирно!

— Ура, салтак-влак!— ала кö кычкыральэ.

Нарынчэ тўсан башлыкым вачэш пыштышэ офицэр саблым луктынат, калыклан ала мом кычкырэн. Йужышто сабльэ „йылт-йолт“ койын. Салтак-влак вачэ дэнэ вачым ваш ыштэн, йыгырэ, тарваныдэ шогэныт.

— Нуно мом ыштылыт?— тичмаш ўдрамаш йодын. Тудлан иктат вашмутым пуэн огыл. Чылалан кайаш йöсö лиймыла чўчын.

— Мöнгэш! — офицэрын кычкыралмэ йўкшö шоктэн.

Ончылно кайшэ йэнг-влак шэнгэкэ ончалыныт:. калык толэш, урэм гычын энгэрла нунын дэкэ йэнг тўшка йога, кўвар ончылнысо площад калык дэнэ тэмын. Ала мыньар йэнг ончыко лэктын, ош шовычым лупшэн офицэр ваштарэш кайэныт. Ошкылшыла кычкырэныт:

— Мэ ышкэнан государь дэкэ...

— Мöнгэш! Мый лўйаш кўштэм!..

Йавык, кўкшырак капан, шужышо тўсан, шэм шинчан йэнг кычкыралын:

— Лўйаш? От тошт!..

Калык дэкэ савырнэн тазан, сырэн манын:

— . Мо? Маньым вэт,— огыт пурто...

— Кö? Салтак-влак?

— Салтак-влак огыл, а тушто...

Кидшэ дэнэ умбакыла лупшалын.

— Кугурак-влакшэ... Мый вэт ойлышым!

— Тидэ альэ палэ огыл...

— Молан толмынам палат гын, пуртат!..

Лўшкымаш кушкын. Шыдэшкэн кычкырымаш, игылтын ойлымаш йыр-ваш шоктэн. Калык шыдэшкэн. Энгэр гыч йўштö мардэж пуэн. Штык-влак тарваныдэ йылгыжыныт.

Шэнгэчын шўкымö дэнэ калык тўшка ончык кайэн. Шовыч дэнэ кайышэ-влак öрдыжыш савырнэн, калык толкынэш йомыныт. Ончылно кайышэ ўдрамаш, пöрйэнг, рвэзэ-влак ош шовычым лупшэныт.

— Могай лўйылтмаш? Молан?—илалшырак, чалэмаш тўнгалшэ пондашан йэнг йодын.—Нуно кўварышкэ гына огыт пурто... Айда вигак ий ўмбач кайза маныт дыр...

Кэнэта йужышто ала мо шыдын, кукшын пудэштын, йэнг тўшкашкэ толын кэрылтын. Сэкунд жаплан калык шыпланыш. Калык эркынрак кайэн.

Тыштэ-тушто лўшкымаш шарлыш. Йэнг тўшкан йол йымалкыжэ ала мыньар кап камбозо, чот кычкырэн, онгжым öндалын, ўдрамаш ончыко куржын. Штык-влак йэштарэш лўддэ мийэн.

Адак лўймö йўк вийанрак шэргылтын. Савар воктэн шогышо влак шинчалан койдымо пў дэнэ пуралтмыла савар онга пудэштылмым колыныт. Ик пульа саварыш пурэн, онгам шырпэштэн тыгыдэ шанчаш влакым йэнг-влак шўргыш шыжыктэн. Коктын, кумытын йэнг-влак йöралтыныт, мландэш сукалтэн шинчыныт, мўшкырыштым кучэн ала куш куржыныт, окшаклэн-окшаклэн ала кушко нушкыныт, лумышто чыла вэрэ йошкар палэ-влак лийыныт.

АКАШЭВЫСЭ ТУНЫКТЫШО-ВЛАКЫН ЎЖМЫШТ ПОЧЭШ

„Рвэзэ коммунист“ газэтын кодшо номырыштыжо Акашэвэ пэлэ кыдалаш школышто туныктышо-шамычын сай тўҥалмышт нэргэн нунын сэрышыштым пэчэтлэн улына ыльэ. Акашэвысэ туныктышо-шамычын ышташ тўҥалмэ пашашт Йошкар-Ола районысо шуко туныктышо-шамычын кумылыштым тарватэн. Нуно молодьожым шкэ кумылышт дэнэ туныкташ тўҥалаш мутым пуат.

Тачысэ номырэш Акашэвысэ туныктышо-шамычын ўжмыштлан ваш мут шот дэнэ посна туныктышо да тунэмшэ-шамычын сэрымыштым пэчэтлэна.

Рыбаков йолташ пэш сайын туныкта

Акашэвэ пэлэ кыдалаш школышто туныктышо-влак (Йошкар Ола район) колхоз молодьожым туныкташ шкэ ўмбакышт обäзатэльствым налыч. Мутат укэ, тидэ пэш сай тўҥалтыш. Вэт кызыт колхоз молодьожын тунэмаш тыршымыжлан вымогай мучашат укэ. Но шукыж годым полыш укэ дэнэ шкэ шонымыжым шуктэн ок кэрт. Акашэвысэ туныктышо-влакын примэрышт почэш моло туныктышо-влакат полшаш тўҥалыт гын, тунам мэ Лэнин йолташын кўштымыжым вашкэрак да сайын шуктэн кэртына.

Шкэ ўмбакэ обäзатэльствым налмэ ик паша, а тудым шуктышаш вэрч кучэдалмэ—вэс паша. Обäзатэльствым шуктымо шотыштат Акашэвысэ туныктышо - влак дэч примэрым налаш кўлэш. Акашэвысэ туныктышо - влак колхоз молодьожым туныктымашкэ уло вийыштым пыштэныт.

Тэвэ мэмнан „Рвэзэ коммунар“ колхозышто общэобразоватэльнэ школ почылто 13 йанварыштэ пэрвой заньатым эртарышна, 18 йэҥ толын ыльэ. Заньатьэ пэш вэсэлан, сайын эртыш. Рвэзэ, ўдыр-влак пэш куанэныт,—уло вийым пыштэн тунэмаш тўҥалына,—манын ойлат. Мыйат отличнэ тунэмаш тўҥалам. Мыйын сай пашам чылалан примэр лийжэ.

Отличнэ тунэмаш мэмнан чыла условийнат уло. Туныктышо уло. Акашэвэ гыч Рыбаков йолташ мэмнам туныкташ коштэш. Ойлымават огыл, пэш сайын туныкта. Урокыш чот йамдылалтын толэш, сайын умылтара.

Тунэммэ вэр сай, волгыдо. Учэбник, кагаз, карандаш, тулэч молат сита. Комсорг П. М. Малинин.

Тўҥалтыш урок

13 йанварыштэ „У корно“ колхозысо рвэзэ влак (Йошкар-Ола район) пэрвой заньатйым эртарышт. Туныктышо Иванов йолташ шочмо йылмым молан тунэмаш кўлэшыжым умылтарэн каласыш. Вэс урокшо матэматикэ дэн эртыш. Чыла ўдыр, рвэ-шамыч тунэмаш тўҥалмыштлан пэш куанэныт. Тунэмаш коштэш возалтшэ 17 йэҥ чыланат заньатыш толыныт. Урок пытымэк мурым мурэн, гармоньым шокталтэн касым эртарышт.

Йэфрэмов.

Молодьожын йодмыжым шуктэна

Мэмнан элысэ пийалан молодьож шинчымашым погымо, тунэммэ нэргэн ойла. Тудо тўрлылан тунэмнэжэ, коммунизм общэствын активнэ строитэльжэ лийаш тырша.

Акашэвэ пэлэ кыдалаш школышто туныктышо-влакын ўжмашыштат молодьожым пэш кугун тарватэн. Молодьож тидэ ўжмашым активнэ лончыла, школым организатла, туныктышо-влак дэч полышым йодэш. Тидым тэвэ Мэдвэдэвэ йалсовэтысэ (Йошкар-Ола район) примэр дэнат ончыктэн пуаш лийэш.

— Акашэвэ школысо туныктышо - влак сэмынак мэмнамат туныкташ тўҥалыда гын, пэш сай лийэш ыльэ. Вэт мэ кызыт вигуштат тунэммашна укэ. Тыгэ мэ, влыш дэч варашат кодын кэртына. Мэмнан колхозыштат тунэмаш шонышо пэш шуко уло. Туныкташ тўҥалыт гын, мэ пэш куанэн, сайын тунэмаш пижына ыльэ.

Тыгэ „Волгынчо“ колхозын бригадиржэ В. Аксыматов йолташ ойла. Тыгай шонымаш Аксыматовын вэлэ огыл, а шуко молынат. Тылэч умбакыжэ паша иктэ гына: кўчык жапыштэ школ-влакым организатлэн шукташ да рвэзэ, ўдыр-влакым туныкташ тўҥалаш. Тидэ пашалан эн пэрвойак комсомол организацэ, туныктышо-комсомолэц - влак пижашышт кўлэш.

Мэ, Мэдвэдэвэ пэлэ кыдалаш школышто туныктышо-комсомолэц-влак Акашэвэ школысо туныктышо-влакын ўжмашыштым лончылышна. Тидэ ўжмашлан мэ тыгай вашмутым пуэна: колхоз молодьожын йодмыжым шукташ мэ уло вийнам пыштэн пижына. Молодьожын жэланыжым шотыш налын, 1 фэвраль мартэ школым, прэдмэтнэ кружок-влакым организатлэн шуктэна, 1 фэвраль гыч туныкташ тўҥалына.

Туныктышо, комсорг—
К. Корьаков.

Гэографийым тунэммэ кружокым почыч

16 йанварыштэ Нужйал лудмо пörтэш (Йошкар-Ола район) молодьож погынымаш лийэ. Нужйал йал совэт кörгысö колхозла гыч 45 рвэзэ да 17 ўдыр-влак толыныт ыльэ. Пэлыжэ нарэ комсомолэц-влак да туныктышо-влакат ыльыч.

Погынымаштэ Акашэвэ пэлэ кыдалаш школысо туныктышо-влакын колхоз молодьожым туныкташ тўҥалмэ вэргэн ўжмашыштым лончылымо. Молодьож да туныктышо-влак Акашэвысэ туныктышо-влакын тўҥалмэ пашаштым сайлан шотлышт. Погынымашкэ толшо рвэзэ, ўдыр-влак гэографийым тунэммэ кружокым почаш да тудо кружокышко заньатьым кодыдэ, сайын тунэмаш тўҥалаш пунчальыч. Туныктышо-влак Богомолова дэн Коньковa йолташмыт рвэзэ-влакым сайын туныкташ пижына, манын мутым пуышт.

Корабльов.

23 йэҥ тунэмэш

„Ошла“ колхозышто (Нужйал йал совэт, Йошкар-Ола район) кугу йэҥ-влакым туныктымаш сайын кайа. Тунэмдымэ дэн шагал тунэмшэ-влак чылажэ 28 йэҥ кўрылтдэ тунэмаш коштыт. Колхозын эн талэ ударницажэ, комсомолка Кудрьавцэва йолташ уло кумылжым пыштэн туныкта. К.

ССР УШЭМ ПРОКУРАТУРЫШТО

Кызыт НКВД орган-влак троцкистский „паралльэльный цэнтр“ паша дэнэ слэдствийым пытарэныт. Тидэ цэнтрым Зиновйэв, Камэнэв, Смирнов, Мрачковский да моло влак шогымо троцкистско-зиновйэвский цэнтр дэнэ пырльа, эмиграцыштэ улшо Л. Троцкийын ончыктымыжо почэш, 1933 ийыштэ организоватлымэ. Тушто Пäтаков Ю. Л. (Г. Л.), Радэк К. Б., Сокольников Г. Я. да Сэрэбрьаков Л. П. шогат.

Слэдствий дэнэ палэн налмэ: Л. Троцкийын вигак ончыктымыжо почэш, „паралльэльный цэнтр“ дивэрсионно дэн тэррорист группо-влак йатыр прэдприйатыштэ, утларакшэ оборонно значэньан прэдприйатылаштэ врэдитэль да дивэрсионно пашам ыштылыныт, ВКП(б) дэн совэт правитэльствэ вуйлатышэ-влакым пуштэдаш йамдылалтыныт. Нинэ группо-влакак Л. Троцкийын да „паралльэльнэ цэнтрын“ вигак ончыктымышт почэш йужо вэс эл кугыжаныш-влаклан шпионажым ыштылыныт.

Слэдствий дэнэ палэн налмэ: „паралльэльнэ цэнтрын“ да тидэ паша дэнэ титаклымэ троцкист организацын моло члэныштын прэступно пашашт ССР Ушэмын войэннэ куатшым луштыртымашкэ, ССР Ушэм ўмбак сар дэнэ кэрылтмым писэмдымашкэ, ССР Ушэм мландым шупшын налмаштэ да пайлымаштэ вэс эл агрэссор-влаклан полшымашкэ, совэт властьым сўмыралмашкэ, Совэт Ушэмыштэ капитализмын да буржуазийын озаланымыжым пörтылтымашкэ виктаралтын ыльэ.

Тидэ паша дэнэ суд ончык мут кучаш шогалталтыт: Пäтаков Ю. Л (Г. Л.), Радэк К. Б., Сокольников Г. Я., Сэрэбрьаков Л. П., Муралов Н. И., Лившиц Я. А., Дробнис Я. Н., Богусловский М. С., Кньазэв И. А., Ратайчак С. А, Норкин Б. О., Шэстов А. А., Строилов М. С., Турок И. Д., Грашэ И. И., Пушин Г. Е. да Арнольд В. В.

Титаклымэ заклььучэньым ССР Ушэм прокурор пэнгыдэмдэн да пашам виш судэбнэ засэданьыштэ ончаш ССР Ушэм Вэрховно судын Войэннэ коллэгийышкыжэ колтымо.

Тидэ паша ССР Ушэм Вэрховно Судын Войэннэ коллэгийыштыжэ тэний 23 йанварыштэ ончаш тўҥалалтэш.

МАРИЙ РЭСПУБЛИКЫСЭ ПИОНЬЭР ВОЖАТЫЙ ШАМЫЧЫН ОБÄЗАТЭЛЬСТВЫШТ

1936 ий 24—28 дэкабрыштэ ВЛКСМ Маробком Марий рэспубликысэ старший пионьэр вожатый - шамыч дэнэ совэщаньым эртарэн.

Рэспубликысэ пэрвой совэщаньышкэ погынышо вожатый-шамыч **пионьэр пашам сайын шындышашлан Чуваш рэспубликысэ вожатый - шамычым соцсорэвнованьыш ўжыныт.**

Чуваш рэспубликысэ пионьэр вожатый - шамычым соцсорэвнованьыш ўжын, мэмнан Марий рэспубликысэ вожатый - шамыч ышкэ ўмбакышт кугу обäзатэльствым валывыт. Шкэ паша квалификацым нöлтымö, шинчымашым кугэмдымэ шотышто нуно эрэак тыршышаш улыт. Пэдинститугыш, пэдучилищыш заочниклан сэралтын, сайын тунэмман.

Пионьэр отрäдыштэ сбор-шамычым сайын эртараш, тышкэ партий, комсомол организацын эн сай вийжым шупшаш кўлэш. Отрäдысэ сборла йоча-шамычым общэствэннэ воспитатлымэ да организатлымэ шотышто тўҥ звэно лийшаш. Пионьэр актив дэнэ пашам организатлаш, чўчкыдынрак инструктироватлаш, нунылан лўмын лэкцийым, бэсэдым, экскурсийым эртараш кўлэш. Отрäдлаштэ звэна - шамычын пашаштым вийангдаш пижман. Пионьэр звэна-влакын пашаштым сайын ыштымышт дэнэ гына отрäд пэнгыдэмэш.

Тунэммэ качэствым нöлтымаштэ, сознатэльнэ дисциплиным пэнгыдэмдымаштэ да йоча влакын самодэатэльностьыштым шарымаштэ пионьэр организацын общэшкольный совэтшэ пашам организатлэн шогымо рўдышкö савырныман. Тунэммаштэ отрäдысэ ик пионьэрынат начар отмэткыжэ ынжэ лий.

Отрäдыштэ физкультур-оборон пашам организатлаш, Б.Г.Т.О., Б.Г.С.О., Ю.В.С. значкист-влакым йамдылаш кўлэш. Отрäдыштэ интэрнациональнэ дэн антирэлигиозно воспитаньэ пашам сайын организатлыман. Йоча - влакын йодмыштым, йöратымыштым, устан шонэн лукмыштым да таранымыштым чыла могырымат моштэн, пашам утларак сайэмдаш полшышашын кучылтман. Октäбрьат-шамыч дэнат пашам кўрылтдэ ыштэн шогыман.

Альэ мартэнат йужо отрäдыштэ чыла пионьэр-влакын галстукышт укэ. Пионьэр галстукан лийман. Отрäдын ышкэнжын горнжо, тўмыржö да знамыжэ лийман. Кушто тидэ альэ укэ гын, вашкэ ыштэн шуктыман.

ВЛКСМ райком-влак вожатый влаклан совэщаньым, лўмын лэкцийым, бэсэдым эртарэн, кўлэш инструктажым пуэн пашаштышт эрэак полшэн шогышаш улыт. Вожатый - влакым заочно тунэммашкэ шупшман, нунын заданьэ шуктымыштым контролироватлэн, кушто кўлэш полшэн шогыман.

Обäзатэльствыштэ вожатый-влак дэнэ ыштышаш моло пашат йатыр ончыкталтын. Нуным райкомол-влак шукташ обäзан улыт. Тыгак тэлым, шошым да кэнгэж жапыштэ пионьэр да чыла йоча коклаштэ кап-кыл тазангдымэ да моло шотышто ыштышаш вожатый-влакын пашаштышт комсомол организацэ влак эрэак полшэн шогышаш улыт.

ВЛКСМ обком бўро совэщаньын Чуваш рэспубликысэ пионьэр вожатый-шамычым соцсорэвнованьыш ўжмыжым сайлан шотлэн, тидын нэргэн ВЛКСМ Чуваш Обкомлан увэртарэн.

Вожатый-влак налмэ обäзатэльствыштым шукташ талын кучэдалшаш улыт.

Пушкин кэчэ вашэш

Лэкцийым колыштыч

ТОРЙАЛ. Тошто-Торйал кыдалаш школышто Пушкин кэчылан йамдылалтмэ комиссым ыштымэ. Кызыт комиссын тыршымыжэ по чэш тунэмшэ-влаклан Пушкинын илышыжэ дэн произвэдэньыжэ-влакым умландарымэ пашам кумдан шарымэ.

Руш йылмэ да литэратур дэнэ туныктышо Й. И Тарасов йолташ „молан мланйа Пушкин шэргэ“ тьэмэ дэнэ лэкцийым ыштыш.

А. ШИШКИН.

Поэт лӱмэш кас

РОНГО. Вэрх-Ушнур пэлэ кыдалаш школышто тунэмшэ-влак Пушкин лӱмэш литэратур касым эртарышт.

Туныктышо Бастраков йолташ поэтын илышыжэ да пашажэ нэргэн докладым ыштыш. Доклад колышташ лишыл колхозла гыч колхозник влакат йатыр погынэныт ыльэ.

П. Вачий.

Лэкцийым 200 йэн колыштын

ЗВЭНИГОВО. 4 йанварыштэ „Красный Волгарь“ заводышто Пушкин нэргэн лэкций лийэ. Лэкцийым врач Гэльбах йолташ ыштыш. Тудо лэкцийын лудмыжо годым поэтын посна почэламут-влакшым лудын ончыктыш. Лэкцийым колышташ чылажэ 200 пашазэ дэн служышо-влак погынэныт ыльэ.

Каласаш кӱлэш, тышкэ комсомолэц-влак кокла гыч пэш шагалын толыныт ыльэ. Тидэ комсомол организацын пашаштэ ситыдымашым ончыкта.

С. Айбарцэв.

ЗВЭНИГОВО. Кужмари пэлэ кыдалаш школышто тунэмшэ влак Пушкинын илышыж дэн творчэствыж нэргэн докладым колыштыч. Докладым руш йылмэ да литэратур дэнэ туныктышо А. И. Исайэва йолташ ыштыш. Пушкин кэчылан йамдылалташ комиссым ыштымэ,

Йэпис Пӧтыр.

Пушкинын произвэдэньэ-влакшэ укэ

Манан Мучаш йал совэт пэлэнсэ лудмо пӧртыштӧ (Ронго р-н) Пушкин нэргэн возымо книга да поэтын ышкэнжын возымо произвэдэньэ-влакшэ укэ. Кызыт колхозник-влак эрэак Пушкинын возымыжым лудаш йодын коштыт.

Тугэ гынат, лудмо пӧрт вуйлатышэ Галикова кнагам муаш огэш тыршэ. А муаш тырша гын, Пушкин нэргэн да поэтын возымо произвэдэньэ-влакшым йатыр муаш лийэш.

Колхозник-влакын йодмыштым шукташ кӱлэш.

Копанов Ф. И.

Йошкар Ола спартакиадыштэ коньки да моло тӱрлӧ спорт дэнэ сай вэрым налшэ рвэзэ физкультурник-влак (шола гыч пурлашкэ) Минэков Паша, Йэршова Нина, Злобина Лэльа, Никулин Гэнья да Злобин Славэ. Фото Чуршуковын.

Комсорг-влак курс

Шукэртэ огыл, ВЛКСМ Йошкар-Ола райком колхозласэ комсомол организацэ-влак сэкрэтарь курсым эртарыш. Курс 5 кэчаш лийын. Тунэмаш чылажэ 15 комсорг толын ыльэ.

Курсышто ВЛКСМ Рӱдӧ Комитэт II-шо плэнумын пунчалжэ-влакым даВЛКСМ Х-шо сйездын матэриалжым туныктымо.

Тидэ курс комсорг-влаклан пашам кузэрак ышташ кугу шинчымашым пуыш.

Курсант-влак пашам сайын ышташлан вашваш соцсорэвнованьэ договорым ыштышт. Договорыштышт рвэзэ - влакым коммунист шӱлышэш воспитатлаш, ышкэныштын политик шинчымашыштым нӧлташ кӱлмым ончыктымо. Адак колхозлаштэ самодэатэльнэ творчэствэ пашам ышташ, пырдыж газэтым эрэак луктын шогаш тӱҥалаш мутым пуэныт.

— Мэ ындэ пашам кузэ ышташ кӱлмым шинчэна. Тидлан мэмнам курс туныктыш,—маныт комсорг-влак.

Корабльов П. С.

Политик тунэммашым кызытат организатлымэ огыл

Ушмэн тӱҥалтыш комсомол организацыштэ (Калтаса район, Башкир рэспублик) куд комсомолэц уло. Но нуно кагаз ӱмбалнэ вэлэ комсомолэцлан шотлалтыт. Организацыштэ нунын дэнэ нымогай пашат ок ышталт. Комсомол организацын эсогыл паша планжат укэ. Политикым тунэмаш альат тӱҥалмэ огыл. Комсорг Исанова ышкэ пашажлан вуйын ок шого.

Ушмэн тӱҥалтыш организацылан пашам сайэмдаш Калтаса райкомолат ок полшо.

М. Элнэтын.

Шэрнур МТС-ын эн сай трактористышт

Шэрнур МТС-ын шуко трактористышт тэнийсэ сэзоныштто пэш сайын пашам ыштышт. Паша тэхникым чот тунэммышт дэнэ шуко тракторист, трактористка-влак пэш чаплэ пашалэктышым пуышт. Тэвэ тидым ончыктышо примэр-влак:

Иванова Марина пашам сай качэствэ дэнэ ыштэн, кӱкшӱ паша лэктышым пуэн, йӱлышӧ настам шуко аралэн, трактырым сайын ончэн. Садланак Иванова йолташым Совэт-влакын областьысэ сйездыш, тужэчын Пӱтынь Ушэмысэ Чрэзвычайнэ VIII-шэ Совэт сйездыш сайлэн колтышт. Иванова йолташ Пӱтынь Российсэ Чрэзвычайнэ XVII-шэ сйездынат дэлэгатшэ.

Попов Алэксэйат Иванова дэч кугунак почэш ок код. Тудо тэний 632 пашакэчым ыштэн налын. Попов йолташ паша ыштымыжлан 1897 килограм киндым, 1580 тэнгэ оксам налэш. Адак 3528 килограм йӱлышӧ настам аралэн кодымыжлан 100 тэнгэм налэш.

Мамайэв Кргорий 610 пашакэчым ыштэн налын. Паша ыштымыжлан чылажэ 1830 килограм киндым, 1525 тэнгэ оксам налэш. Йӱлышӧ настам аралымыжлан МТС дирэкцэ 350 тэнгэм пуаш лийын.

Вшивцэва Ольга тэний пашам ыштымыжлан 1250 килограм киндым да чылажэ 1170 тэнгэ оксам налэш.

Нинэ примэр-влак моло тракторист-влакын шушаш сэзоныштто эша сайын пашам ыштышаш кумылыштым нӧлта.

К. Руслан.

Катокышто куанэн мунчалтат

ОРШАНКЭ. (Тэлэфон дэнэ). Райкомол дэн район физкультур совэт район рӱдэш чаплэ катокым ыштэныт. Катокышко лум пурмо дэчын каток йыр нулго уам шогалтымэ. Катокым йытырайаш комсомолэц, туныктышо да тунэмшэ влакат полшат.

Мунчалташ пэш шукын погынат. Кэчэ мучко, йатыр йӱд мартэ пэш куанэн мунчалтат.

Малышэв.

Школыштына йошкар пусак уло

Мэмнан Нольадӱр тӱҥалтыш школышто (Мэдэдэв йал совэт, Йошкар-Ола р-н) тунэмшэ-влак йатыр улыт. Нуно школэш йошкар пусакым почаш йодыныт ыльэ. Кызыт нунын йодмыштым шуктымо.

Йошкар пусак сай. Йырваш сылнэштарымэ. Эрэ у газэт-влак лийын шогат. Иоча-влакат лудаш коштыт.

Иванов Аркаш.

64 значкист

Йошкар-Ола искусство тэхникумышто тунэмшэ влак ГСО значоклан нормо сдатлымаш пашам сайын эртарышт. Садлан кызыт тидэ школышто чылажэ 64 йэн нормым сдатлэн. Нунын кокла гыч 12 йэнжэ комсомолэц улыт.

Потапов М.

Помэранцэв—эн сай шофэр

Помэранцэв Миклай альэ самырык шофэр. Тугэ гынат, тудо Шэрнур районышто ик эн сай шофэрлан шотлалтэш. Шкэ пашажым тудо пытырак йората, уло кумылжым пыштэн ышта.

ВКП(б) Шэрнур райкомын куштылго машинажэ дэнэ Помэранцэв йолташ нымогай аварий, пудыргымаш дэч посна 21 тӱжэм километрым кайэн. Помэранцэвын машинажэ тэхничэски даннэ почэш олмыктыдэак 8 тӱжэм километр нарэ кайэн кэртшашлык.

Тыгай сай ончыктыш ышкэ паша тэхникым кэлгын тунэммаш, машинам сайын ончымаш дэнэ вэлэ лийын кэртын.

Партий Шэрнур райком машинам поро кумыл дэнэ ончымыжлан, рэмонт дэч посна шуко километрым кудалыштмыжлан Помэранцэв Миклайым 300 тэнгэ окса дэнэ пӧлэклэн.

К.

Кок вэрэ йэчэ станцым организатлымэ

Йэжово йоча пӧрт пэлэн (Йошкар-Ола район) йэчэ станцым организатлымэ. Колхоз влакын полшымышт дэнэ йэчэ станцылан 30 мужыр йэчым налмэ. Кызыт йоча пӧртыштӧ улшо йоча-влак мунчалташат тӱҥалныт. Мунчалташ колхоз рвэзэ-влакат толыт.

Тыгак „Новая жизнь“ колхозыштат йэчэ станцым организатлымэ. Но альэ йэчэ гына ок ситэ.

Физкультур кружокын вуйлатымыж дэнэ колхоз рвэзэ, ӱдыр-влак вэс колхозлан пашам ыштэн 150 тэнгэ оксам налыныт. Тидэ окса дэнэ самырык колхозник-влак йэчым налыт.

Тӧрлатымаш

17 йанварыштэ лэкшэ 4-шэ номыран „Рвэзэ коммунист“ газэтын 3-шо могырыштыжо йоҥылыш уло.

„Мый отличнэ тунэмаш сӧрэм“ вуймутан статьаштэ Харитонова йолташын подписьшэ дэч ӱлнӧ „Рвэзэ коммунар“ колхоз олмэш „У корно“ колхоз, манын лудман.

Увэртымаш

24 йанварыштэ 6 шагат кастэнэ, Чодра тэхник институтын актовый залэшыжэ пушкинский вэчэр лийэш. Вэчэрын программыжэ тыгай:

1. А. С. Пушкинын „Евгений Онегин“ лӱман произвэдэньыжэ нэргэн Никольский йолташ лэкцийым ышта;

2. Художэствэннэ частыштэ Пушкинын почэламут-влакшым лудмаш, молат лийэш.

Пушкинский вэчэрышкэ комитэт сэкрэтарь, комсорг, пропагандист, пионьэр вожатый, политучобо школ старостат, туныктышо комсомолэц-влаклан толман.

ВЛКСМ горком.

Отв. рэдактор—В. Т. ТИМОФЭЙЭВ

Упол. Марлита № 14. Тираж 2095 экз. Йошкар-Ола, Маргосиздатын 1-шэ типогр. ВЛКСМ Маробком дэн горком орган. Савыктышэ „М. К.“